

Mener oppdrettsnæringen tømmer havene for fisk

LAKS ER LUKSUS: Tre av fire fiskebestander i havet er overbeskattet eller har kollapset, ifølge FN. Oppdrettslaks må ta en del av skylden, mener professor Daniel Pauly.

Foto: Michel Gangne/Scanpix/AFP

Tre kilo fisk fra havet blir til én kilo fisk fra oppdrettsanlegg.

ANDREAS GRIMSÆTH
andreas.grimsath@nrk.no

Publisert 12.11.2009 23:00.

– Jo mer oppdrett, jo mindre fisk har vi. Du konverterer egentlig fisk fra en art til en annen. Du lager ikke mer fisk.

Det sier professor Daniel Pauly ved Universitetet i British Columbia. Som en av verdens fremste eksperter på fiskeri advarer han nå mot oppdrettsnæringen.

Ifølge FN-organisasjonen FAO trengs det tre kilo villfisk for å produsere én kilo oppdrettsfisk. Kampanjen Pure Salmon går nå til angrep på de norske lakseselskapene Marine Harvest og Cermaq for deres virksomhet ulike steder i verden.

– Laks er luksus vi ikke har råd til

Vil vi ha fisk på middagsbordet også i framtida er ikke oppdrettsfisk veien å gå, ifølge forskeren blant annet medvirker i dokumentarfilmene The End of the Line og Rosa gull.

Foto: Colourbox.com

- Tre firedeler av verdens fiskebestander er fullt beskattet, overbeskattet eller har kollapset ifølge FN.
- På sekstitallet gjorde sildefisket at silden nesten forsvant.
- På åttitallet kollapset den canadiske torskebestanden.
- Lignende ting har skjedd mange steder på kloden de siste tiårene.
- Nå er blant annet kysttorsken på norskekysten sterkt truet.
- Enkelte sjøfuglarter i Norge har gått tilbake med 90 prosent blant annet som følge av mindre fisk i havene.
- Les om fiskeri på miljostatus.no

Foto: Francisco Negróni/Scanpix/AFP

- Miljø- og fiskeriorganisasjoner i en rekke land kjemper mot oppdrettsnæringen. Her er deres argumenter:
- Kjemikalier, overflødig mat og avføring tilknyttet lakseanlegg kan forstyrre dyre- og planteliv på havets bunn.
- Overdreven bruk av antibiotika og bruk av forbudte kjemikalier kan gi utilsiktede følger for marine organismer og lokalbefolkningens helse.
- Virus og parasitter kan overføres mellom oppdrettsfisk og villfisk, samt mellom mærene.
- Rømt oppdrettslaks kan konkurrere med vill fisk og blande seg med ville bestander og dermed endre genetikken til villaksen.
- Fisk fanget å lage fiskemel og olje utgjør en tredjedel av den globale fiskefanasten. Med overfiske og kritisk

– **Å lage fiskemel for å føre laks er å stjele mat ut av munnen på folk. Laksen er en luksus som bare mennesker i den rike delen av verden har råd til.**

Trålere og langlinefiskere har tømt havet for ni av ti fisker over 50 centimeter. Daniel Pauly er blant dem som frykter fisketomme hav om førti år.

– 40 prosent av fisken som fiskes i havene blir til fôr i oppdrettsnæringen for at rike folk skal kunne spise laks og reker, sier professoren.

Importerer mer enn vi eksporterer

Oppdrettslaksen som produseres i Norge spiser mer fisk enn den samlede produksjonen av norsk sjømat ment for mennesker, ifølge Norges Naturvernforbund.

Leder Lars Haltbrekken mener andres fisk sponser veksten i norsk laksenæring.

– **I løpet av 2007 spiste oppdrettslaksen i Norge 2,5 millioner tonn villfanget fisk, mens den totale norske innenlandsproduksjonen av sjømat til mennesker var på 2,3 millioner tonn.**

Se regnstykket for hvor mye villfisk oppdrettslaksen spiser på WWF Norge sine nettsider.

– Vi tar et stort jafs av verdenshavene

Fordi bestandene av tobis og lodde utenfor Norge har kollapset må lakseføret hentes fra et annet sted. Med andre ord importerer Norge fiskeprodukter fra andre land for å mate oppdrettsfisk.

Prisen på oppdrettslaksen er nemlig i stor grad bestemt av prisen på fôr.

– Så lenge den norske laksenæringen kan betale mer for sardinene enn kystfolk i Chile, vil chilenerne få mindre fisk, sier Haltbrekken.

Se Brennpunkt om norsk laks i NRK Nett-TV: Rosa gull

- LES OGSÅ: Vil ha strenge regler for oppdrett
- LES OGSÅ: Marint vern kan gi milliardinntekt
- LES OGSÅ: Oppdrettsfisk truer villaksen

Delta i diskusjonen på NRK.no

Legg gjerne igjen en kommentar til artikkelen! **Vi oppfordrer deg til å:**

- Vise respekt for andre, også de som er uenige med deg.
- Diskutere i en vennlig tone.
- Skrive kort. Ikke legge inn bilder.
NRK.no kan fjerne upassende innhold.

Kommentarer (20)

Delta i diskusjonen her.

Hva med torsken?

Skrevet av **salaris** 13.11.2009 15:28 Hva skal vi gjøre med torsken da? En kilo lofottorsk har kanskje spist opp mot ti kg fisk fra havet før den havner på tallerkenen. [Svar](#) [Varsle](#)

Det er kjipt det med torsken og alt, men...

Skrevet av **Måtte bare si det** 13.11.2009 12:18 ... siden det er forbudt å ha en mening om det (annet enn hva media forteller deg) :

Kan noen fortelle meg HVORFOR Obama får Nobels Fredspris?

Nøyaktig HVA har han gjort for å få den? [Svar](#) [Varsle](#)

SV: Det er kjipt det med torsken og alt, men...

Skrevet av **Har du ennå ikke skjønt det?** 13.11.2009 12:52 Han har gjort at Kristin Halvorsen og Erik Solheim synes USA er et litt kulere land nå enn under Bush. OK? Er ikke det NOK til å få Nobels Fredspris?? Hæ?? [Svar](#)

[Varsle](#)

Da må vi velge

Skrevet av **Ketil** 13.11.2009 11:14 Han seier at vi får igjen 3-1 for laksen. Men så vit jeg vet så går det meste av

oksygen som er ment for andre plante- og dyreliv.
▪ Arbeidstakerorganisasjoner har kritisert arbeidsforholdene og rettighetene for arbeidere ved anlegg og videreforedling spesielt i Chile.
▪ Kilder: WWF og Pure Salmon

marine mel og oljeprodukter til landbruket. Og slik jeg husker de tallene 4-1 Kylling, 7-1 Svin, 14-1 Storfe. Så man får mere igjen av å gi det til fisk. Og det jeg vet om Marin mel og oljeproduksjon, er at det meste som brukes er slikt som, lite folk har lyst til å sette på midagsbordet om de kunne velge. Tror dere ikke fiskerne hadde levert fangsten til konsum om det hadde lønnet seg. For ikke snakk om fiskeavfallet. Skal man ta en så må man, være retferdig og ta alle. Da burde man kanskje begynne med dem som får minst igjen. Nei sett heller inn resursene inn på å få all høsting av resurser, enten det er på land eller til havs blir forsvalig gjort. Med internasjonale regler og kvoter, en god overvækning må også til. Så tror jeg vi kan spise kjøtt og fisk med god samvitighet. [Svar](#)

[Varsle](#)

SV: Da må vi velge

Skrevet av **KRO** 13.11.2009 16:16 For kylling, svin og storfe er det snakk om planter til kjøtt. For laks er det snakk om fisk til fisk.

Likevel, etter hva jeg har forstått så blir i hovedsak liten fisk brukt til laksefor. Fisk som ikke kan brukes til matfisk direkte.

Nå forskes det også på hvordan man kan fore opp laksen på grønnsaker, som vil gjøre at laksen også blir produsert av planter. [Svar](#) [Varsle](#)

SV: SV: Da må vi velge

Skrevet av **Ola** 13.11.2009 17:24 Her er litt å lese om lakse-for :)

[http://www.skretting.no/Internet/SkrettingNorway/webInternet.nsf/wprid/9D4A6D063F717EB3C12574C500258500/\\$file/09_05_19_SEA_no.pdf](http://www.skretting.no/Internet/SkrettingNorway/webInternet.nsf/wprid/9D4A6D063F717EB3C12574C500258500/$file/09_05_19_SEA_no.pdf) [Svar](#) [Varsle](#)

Bærekraftig oppdrettsnæring?

Skrevet av **Torbjørn Hundere** 13.11.2009 10:06 Sjekk opptak fra Naturviternes debatt om bærekraftig havbruk og oppdrettsfiske:

<http://www.youtube.com/user/naturviterne#p/u/4/i61xPo5ehvk>

[Svar](#) [Varsle](#)

Røvertokt på havet.

Skrevet av **Arne Østreim** 13.11.2009 09:35 Er det ikke på tide å se litt mer kritisk på vår levemåte. Krill som er en av hovedpilarene i antarktisk er blitt kommersiell og det vil resultere at pingviner hval og andre dyr sulter i hjel. Tenk på det når du tar neste krilltablett. Norge er en nasjon av selvgode mennesker, og er snare å si fra om ting vi ikke liker hos andre. [Svar](#) [Varsle](#)

Havbruk

Skrevet av **Gøran Fure** 13.11.2009 04:12 Det blir mere fisk i havet med oppdrett. Laksen trenger tre kilo for å legge på seg ett kilo når den er i oppdrettsanlegg. Laksen trenger seks kilo mat for å legge på seg ett kilo når den er i sitt naturlige element. Det som lever trenger energi, aktivitet øker forgreningen. Laksen er mere aktiv i sitt rette element. Det er fordeler med oppdrett, andre arter blir mindre beskattet. Det å produsere mat til mennesker er en belastning for andre arter, oppdrett er løsningen for fremtidig matproduksjon i havet. [Svar](#) [Varsle](#)

SV: Havbruk

Skrevet av **guipago** 13.11.2009 10:29 Skrevet av Gøran Fure 13.11.2009 04:12 - "Det blir mere fisk i havet med oppdrett." - Dette er det vel bare du, oppdrettsindustrien og eventuelt andre som hverken evner å tenke logisk eller å observere fakta som tør å påstå... [Svar](#) [Varsle](#)

SV: Havbruk

Skrevet av **d4a** 13.11.2009 09:45 Andre arter blir mindre beskattet? hmmm. Hørt om næringskjeden? [Svar](#)

[Varsle](#)

OPPDRETTS-NÆRINGEN.....

Skrevet av **daped** 13.11.2009 01:00 ..OG ISLANDSK produksjon av lakse-før til oppdrettslaks her i landet mangler helt

etiske regler.. de styres bare av profitt-begjær - uten tanke på konsekvensene,

Norsk oppdrettslaks er blitt hverdags-mat i Sverige !!...mens havet tømmes for god mat-fisk som blir til lakse-før (oppdrett)...

Ja, så galt kan det gjøres !!! [Svar](#) [Varsle](#)

SV: OPPDRETTS-NÆRINGEN.....

Skrevet av **Ronny** 13.11.2009 07:33 Og hva med krillolje-tablettene alle norske idrettskjendiser reklamerer for? Krill er et av de viktigste næringsleddene, om ikke det viktigste i hele havet, og mangler totalt beskatningspolitiske vedtak. Og imens så håver fiskemilliardærene inn, og havet går tommere og tommere... [Svar](#) [Varsle](#)

SV: OPPDRETTS-NÆRINGEN.....

Skrevet av **Havmann** 13.11.2009 07:31 Å du verden som du ville kost deg med en porsjon kokt tobis på ditt bord.

For ikke snakke om fiskeavskjær og fiskeavfall eller krill. [Svar](#) [Varsle](#)

SV: SV: OPPDRETTS-NÆRINGEN.....

Skrevet av **vbq** 13.11.2009 09:48 Tobis er vel fin fin til produksjon av farse som man kan lage fiskeboller, fiskekaker osv fra? Altså menneskemat.

Når det gjelder fiskeavskjær ved filetproduksjon kan vel det brukes til crabsticks, fiskepinner og farse?

Poenget er likevel at disse fiskesortene er mat for andre fiskesorter i havet som vi faktisk spiser... [Svar](#) [Varsle](#)

Endelig på dagsordenen...

Skrevet av **Even** 13.11.2009 00:52 Da kommer endelig den Norske oppdretts-skammen på dagsordenen. Bra!

Laks er fint og godt, og ikke minst sundt, men måten vi produserer mer og mer og mer for eksport, går ikke i lengden! Vi tømmer havet for fisk for å fore laksen. Det er kanskje ikke "vi nordmenn" som gjør all fisinga ute i verden, men det er jaggu vi som kjøper fiskemelet som de fiskene blir til. Så det er vår skyld. Nå må vi ta ansvar, og si nok er nok.

Snart er alle verdenshav "tomme" for fisk. Hva gjør vi da? Hva skal da brukes som mat til laksen vår? Hører de allerede har begynt å snakke om å bruke krill til å lage laksefôr. Da går vi enda ett steg lenger ned på stigen.

The circle of life, het det kanskje før. Nå er det ingen sirkel lenger. Den er en rett linje, med én endestasjon: mennesket! [Svar](#) [Varsle](#)

SV: Endelig på dagsordenen...

Skrevet av **Statsviter** 13.11.2009 07:38 Dette er rubbish!

All, absolutt all, historie tilsier at kvotebelagt fisk blir fisket.

Da er det snakk om alternativ anvendelse, og fiskeoppdrett er den mest fornuftige anvendelsen. Fisk - som ikke er egnet til matfisk - går til mel eller olje og vil ha ulike anvendelser:

- Til produksjon av kylling, gris eller storfe
- Til industriell bearbeiding
- Til energiproduksjon (i tidligere tider bl a som fyringsolje)

Den defintivt mest effektive bruken er til fiskefôr; det gir mer mat per innsatsfaktor.

Og husk for all del: Om man bruker 3 kg "fisk" for å produsere 1 kg laks, så snakker vi ikke om eksempelvis 3 kg med hel sild. En betydelig del er FISKEAVFALL etter at sildefilet er bearbeidet for direkte menneskekonsum.

Vanskelig å forstå??? [Svar](#) [Varsle](#)

SV: SV: Endelig på dagsordenen...

Skrevet av **Lompelars** 13.11.2009 08:48 Si det til fiskeren i Chile som drar ut i småbåten for å fiske sardin..

Du utelater to viktige dimensjoner i din "analyse".

- 1: Villfisk som spiser annen fisk i havet inngår i et naturlig kretsløp. Denne fangsten forrykker balansen, noe som får konsekvenser for en rekke andre arter.
- 2: Oppdrettslaks er et luksusprodukt som bare kan nyttes av verdens rikeste befolkning. Nå støvsuger man havene også utenfor de fattige landene, og fratrar dem muligheten til lokal, sunn og billig mat.

Bedriftsøkonomisk er det sikkert den mest lønnsomme anvendelsen, men ikke økologisk, og heller ikke utfra globale og etiske perspektiv. [Svar](#) [Varsle](#)

SV: SV: SV: Endelig på dagsordenen...

Skrevet av **Glenn** 13.11.2009 15:13 Godt du sier "forykker balansen", for det er det som skjer. Med den økningen vi har hatt i oppdrettsnæringen de siste årene har skjevheten i næringskjeden forrykket seg kraftig. Den dagen havene er tomme for for til oppdrettsnæringen er havet også tomt for mat til de ville fiskebestandene. Dette vil ikke bare gi utslag under vann, men også over vann. Dyremangfoldet vil bli redusert pga denne konverteringen av fisk til fisk. Vi klarer oss godt uten oppdrettslaksen. Hva hadde vi før den kom? Jeg skal ikke dra det så langt ut, men vil legge til en del viktige ting når det gjelder oppdrettslaks. Jeg har et sted som ligger i innløpet av en lang smal fjord. Ytterst i denne fjorden ligger et stort oppdrettsanlegg. Før dette anlegget ble etablert i området var fjorden en rik fiskefjord, etter at anlegget kom er fjorden helt fisketom, ja nesten helt øde. Et slikt anlegg forurenser enormt på et konsentrert område. Bunnforholdene i området blir som en ørken og hvis du prøver å fiske nært anlegget får du småsei som er troppe full av laksefôr, småseien er også blitt lyse rosa i kjøttet og lukter vondt. Den er dessuten full av lakselus og har ofte sår pga av dette. Innerst i fjorden hadde vi en god lakseelv, men nå er den så si laksetom. Og er du så heldig å få en sjørret eller laks på kroken, er den fullstendig overgådd

av lakselus, så dette er et stort problem. Med så mange mennesker som vi er på jorden har vi rett og slett ikke råd til å sløse bort villfisken på denne måten. [Svar](#) [Varsle](#)

SV: SV: SV: Endelig på dagsordenen...

Skrevet av **Tojje** 13.11.2009 09:44 Har du vært i Chile? Har du vært i en av de fattigste byene i Chile, Lota, hvor den eneste inntektskilden er fiskeolje og fiskemel?

Forrykkelse av balansen i havet? Det er derfor de fleste bestandene er forvaltet. Og uttak av fisk er den del av en slik forvaltning.

Luksusprodukt? Det største markedet for norsk laks er i Russland. Det er normale arbeidsfolk som er de største konsumentene. Om du ser bort fra asiatisk oppdrettsfisk - som ikke inneholder næringsriktig omega3 - så er laks et av de få fiskeslagene som kan bidra til at russisk fiskekonsum nærmer seg anbefalt nivå fra WHO. Og dette er fisk som folk flest har råd til.

[Svar](#) [Varsle](#)